

ด่วนที่สุด

ที่ คค (ปคร) ๐๙๐๕.๔/๔๑๓

กระทรวงคมนาคม
ถนนราชดำเนินนอก
กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. สำเนาหนังสือการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ที่ รฟม ๐๑๒/๓๓๔๘
ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒
๓. แบบตรวจสอบเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี (Checklist)

ด้วยกระทรวงคมนาคม ขอเสนอเรื่อง มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ (๑) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ นโยบายรัฐบาลในการลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมได้มอบนโยบายการดำเนินงานของกระทรวงคมนาคม ในการประชุมเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยนโยบายเพื่อดำเนินการลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชนได้มอบหมายให้กรมการขนส่งทางรางร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวทางการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าโดยไม่มีผลกระทบต่อสัญญาสัมปทาน

๑.๒ ผลการดำเนินการตามนโยบายการลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชน

๑.๒.๑ กระทรวงคมนาคม แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างอัตราค่าโดยสารการขนส่งทางราง ตามคำสั่งกระทรวงคมนาคม ที่ ๒๔๑/๒๕๖๒ สั่ง ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างอัตราค่าโดยสารการขนส่งทางราง โดยมีอธิบดีกรมการขนส่งทางรางเป็นประธานกรรมการ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ

๑.๒.๒ การประชุมคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างอัตราค่าโดยสารการขนส่งทางราง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ และครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาแนวทางการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าตามนโยบายการลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชน โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้า

/๑.๒.๓ การประชุม...

๑.๒.๓ การประชุมคณะกรรมการการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้า โดยจัดทำตัวเตือนเพื่อใช้เดินทางร่วมระหว่างรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคลและสายสีน้ำเงินส่วนต่อขยาย และรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม และมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม เฉพาะช่วงนอกเวลาเร่งด่วน (Off Peak)

การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ ได้พิจารณาการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในการดำเนินมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าโดยไม่มีเงื่อนไขการจำกัดเวลาใช้บริการ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม โดยการปรับอัตราค่าโดยสารตามระยะทาง มีค่าโดยสารสูงสุด ๒๐ บาท (๑๔ - ๒๐ บาท) มีระยะเวลาการดำเนินงาน ๓ เดือน (๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

๑.๓ หนังสือการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ที่ รฟม ๐๑๒/๓๓๙๘ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม เพื่อกระทรวงคมนาคมนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติการดำเนินมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

กระทรวงคมนาคมมีความจำเป็นต้องเสนอเรื่อง มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ (๑) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าตามนโยบายการลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชนที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง และพร้อมเริ่มดำเนินการภายในปลายปี ๒๕๖๒ นั้น ในส่วนของมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม เป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางที่มีการเชื่อมต่อกับรถไฟฟ้ารถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคลและสายสีน้ำเงินส่วนต่อขยาย อีกทั้งก่อให้เกิดการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้โดยสาร ลดภาระค่าครองชีพที่ใช้จ่ายในการเดินทางประจำวัน ทั้งนี้ จึงเห็นสมควรเสนอเป็นเรื่องเร่งด่วน เพื่อให้สามารถเริ่มดำเนินการตามมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม ตามแผนการดำเนินงาน ๓ เดือน ในระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ รวมทั้งเกิดความสอดคล้องถือเป็นนโยบายรัฐบาลเพื่อให้ของขวัญปีใหม่กับประชาชนในช่วงเวลาการดำเนินมาตรการดังกล่าว

๔. สำคัญ ข้อเท็จจริง

๔.๑ สำคัญ

๔.๑.๑ รถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม หรือรถไฟฟ้าสายสีม่วง ปัจจุบันมีเส้นทางเดินรถรวมระยะทาง ๒๓ กิโลเมตร เป็นระยะทางยกระดับทั้งหมด มีสถานีทั้งหมด ๑๖ สถานี โดยเริ่มต้นจากสถานีคลองบางโพงถึงสถานีเตาปูน ซึ่งเป็นสถานีเชื่อมต่อกับสถานีบางซื่อของรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล (รถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน) และในอนาคตจะเชื่อมต่อกับรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินส่วนต่อขยาย ช่วงบางซื่อ - ท่าพระ และรถไฟฟ้าสายสีม่วง ช่วงเตาปูน - ราษฎร์บูรณะ

๔.๑.๒ สัญญาสัมปทานของโครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม ประกอบด้วยคู่สัญญาระหว่างการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยและ บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BEM) สัญญาสัมปทานรูปแบบ Gross Cost Contract โดยภาครัฐจัดเก็บรายได้ทั้งหมดและชดเชยค่าตอบแทนให้ภาคเอกชนตามค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานแบบคงที่ มีการกำหนดอัตราค่าโดยสารตามข้อบังคับการใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย โดยมีได้ระบุในสัญญา เนื่องจากการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยเป็นผู้ที่มีสิทธิในรายได้ค่าโดยสารและจ้างเอกชนให้บริการเดินรถไฟฟ้าเท่านั้น โดยมีการจัดเก็บค่าโดยสารตามข้อบังคับ ดังนี้

(๑) ข้อบังคับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการกำหนดอัตราค่าโดยสาร วิธีการจัดเก็บค่าโดยสาร และการกำหนดประเภทบุคคล ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) ข้อบังคับการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการกำหนดอัตราค่าโดยสารร่วม วิธีการจัดเก็บค่าโดยสารร่วม และการกำหนดประเภทบุคคล ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระค่าโดยสารร่วม ระหว่างรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรมและโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน พ.ศ. ๒๕๖๑

ปัจจุบันมีการจัดเก็บอัตราค่าโดยสาร ๑๔ - ๔๒ บาท ตามระยะทางสำหรับผู้ถือบัตรโดยสารประเภทบุคคลทั่วไป รวมถึงผู้ซื้อเหรียญโดยสาร (Token) สำหรับผู้ถือบัตรโดยสารประเภทเด็ก อายุไม่เกิน ๑๔ ปี (วันเกิดครบรอบ ๑๔ ปี) และมีความสูงระหว่าง ๙๑-๑๒๐ ซม. และผู้สูงอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จะได้รับส่วนลด ร้อยละ ๕๐ สำหรับผู้ถือบัตรโดยสารประเภทนักเรียน/นักศึกษาที่มีอายุเกินวันเกิดครบอายุ ๑๔ ปี แต่ไม่เกินวันเกิดครบ ๒๓ ปี จะได้รับส่วนลดร้อยละ ๑๐ จากอัตราค่าโดยสารดังกล่าวข้างต้น

๔.๑.๓ มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม

การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยได้ศึกษาแนวทางการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม โดยกำหนดอัตราค่าโดยสารตามระยะทางค่าโดยสารสูงสุด ๒๐ บาท (๑๔ - ๒๐ บาท) จากอัตราค่าโดยสารปกติ (๑๔-๔๒ บาท) ในรายละเอียด ดังนี้

๑) ประมาณการการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้โดยสารและรายได้ค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม จากมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสาร โดยใช้แบบจำลองประมาณการ Ridership Forecast (eBUM) พบว่าจะมีปริมาณผู้โดยสารเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗.๘ คิดเป็นจำนวนผู้โดยสารเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๒๘๒,๕๐๐ คน-เที่ยว/เดือน และรายได้จากค่าโดยสารลดลงร้อยละ ๔๖.๑ คิดเป็นรายได้จากค่าโดยสารเฉลี่ยลดลง ๑๕.๒๔ ล้านบาท/เดือน โดยมีรายละเอียดแสดงการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้โดยสารและรายได้ค่าโดยสารรถไฟฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม จากมาตรการปรับอัตราค่าโดยสารตามระยะทางค่าโดยสารสูงสุด ๒๐ บาท (๑๔ - ๒๐ บาท) ดังแสดงในตารางที่ ๑ ผลการวิเคราะห์จากมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสาร

๒) การวิเคราะห์ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) จากมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสาร พบว่า มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมคิดเป็น ๓๘,๗๐๓,๗๐๑ บาท/เดือน โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔ แสดงการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) จากมาตรการปรับอัตราค่าโดยสารตามระยะทางค่าโดยสารสูงสุด ๒๐ บาท (๑๔ - ๒๐ บาท)

๔.๒ ผลกระทบ

การวิเคราะห์มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม โดยการปรับอัตราค่าโดยสารตามระยะทางค่าโดยสารสูงสุด ๒๐ บาท (๑๔ - ๒๐ บาท) ตามข้อ ๔.๑.๓ พบว่า มาตรการดังกล่าวจะส่งผลให้ปริมาณผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นแต่รายได้จากค่าโดยสารลดลง โดยคาดว่าจะมีปริมาณ ผู้โดยสารรถไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗.๘ คิดเป็นจำนวนผู้โดยสารเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๒๘๒,๕๐๐ คน-เที่ยว/เดือน และรายได้จากค่าโดยสารลดลงร้อยละ ๔๖.๑ คิดเป็นรายได้จากค่าโดยสารเฉลี่ยลดลง ๑๕.๒๔ ล้านบาท/เดือน

อย่างไรก็ตามการลดภาระค่าครองชีพแก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล โดยดำเนิน มาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรมจะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการเดินทาง ด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ก่อให้เกิดการใช้ความจุของรถไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความคุ้มค่าจากผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (SROI) ซึ่งคิดเป็นผลตอบแทน ทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ๓๘,๗๐๓,๗๐๑ บาท/เดือน และเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนระหว่าง ผลตอบแทนที่ประชาชนได้รับดังกล่าวต่อรายได้ที่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยได้รับลดลง เมื่อดำเนินมาตรการ หรือ มูลค่า SROI : รายได้ที่ลดลงจะเท่ากับจะมีผลตอบแทนที่ประชาชนได้รับสูงเป็น ๒.๕ เท่า ของรายได้ที่ลดลง

๕. เรื่องที่เสนอ

กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้ว เห็นว่ามาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้า ฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม จะก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยลดเวลา การเดินทางและมีการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางด้วยรถยนต์ ลดมูลค่าความสูญเสียเนื่องจากอุบัติเหตุ รวมทั้งลดปัญหามลพิษจากสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางหลักในการลดภาระค่าครองชีพในการเดินทาง ของประชาชนตามนโยบายรัฐบาล อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนก่อให้เกิด การใช้ความจุของรถไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยพิจารณาเห็นว่ามาตรการดังกล่าว ทำให้รายได้ ค่าโดยสารที่พึงได้รับลดลงกว่าเดิมอาจก่อให้เกิดภาระต้องงบประมาณหรือภาระทางการคลังในอนาคต ซึ่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็น ผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้นเสนอขออนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการต่อคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวง คมนาคมได้เสนอเรื่องดังกล่าวแล้วตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค (ปคร) ๐๙๐๕.๔/๔๐๐ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้ ผู้แทนจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งประสานความเห็นจากกระทรวงการคลัง ซึ่งเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมิได้เข้าข่ายการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

เพื่อให้การดำเนินมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม ตามนโยบายรัฐบาลเพื่อลดภาระค่าครองชีพของประชาชนเป็นไปด้วยความรอบคอบสอดคล้องกับระเบียบ กฎหมายและหลักธรรมาภิบาล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะ กระทรวงคมนาคม จึงเห็นสมควร

๕.๑ ให้การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยดำเนินมาตรการปรับลดอัตรา ค่าโดยสารรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สายฉลองรัชธรรม โดยกำหนดอัตราค่าโดยสารสูงสุด ๒๐ บาท (๑๔ - ๒๐ บาท) เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ในระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒- ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ ตามมติคณะกรรมการ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยซึ่งได้ให้ความเห็นชอบการดำเนินมาตรการดังกล่าวแล้ว

๕.๒ เสนอคณะรัฐมนตรีทราบการดำเนินมาตรการปรับลดอัตราค่าโดยสารรถไฟฟ้า
มหานคร สายฉลองรัชธรรม ก่อนการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

กรมการขนส่งทางราง

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน